

Barreeffama gabaabduu Wal Fudachuudhaf (Walitti Makamuu)

Namota kara seerattin akka haaraati biya kana galanif barumsa kana akka baratan kaniyamameef, yookin akka barnoota wal fudachuu kana akka fudhatani kan dirqamamana, akkasumas lammiifi lammiile biya alaa yero dheraa jiraatani, barumsa kana akka baratan kandirqamaman

Jaalatamtota fi Jaalatama jiiiratotaa biya kana kessa jirtan,

Akka seerati al tokko barumsa afaanifi jirenya Jarmanii barachuf haaqa qabdu, yookin barumsa wal fudachuu kana akka baratan indirqamamtu.

Damee Biiroo Federallatti- waajjira

Godansa fi kooluu-galtuutti,

Damee Biiroo Federallatti- waajjira

Godansa fi kooluu-galtuutti,

Barnootiin wal fudachuu jeechuun maalii?

Barnootiin wal fudachuu kun walumatti qabaatti saatinbarumassa 600 afaan barachufi, saatinbarumassa 100 immo gorsa kanbiya itti walbeeksiisan ta'a. Barumssi affaanin kun saatibarumassa 100 dhibati hirameerraa. Saatibarumassa 300 isa jalqabaa hunde barumsa afaanii jadhamaa. Saatinbarumassa 300 barnootaa isati annu immo barumsa afaan hordofu jedhamaa.

Barumsaa afaanirratti jecha guya guyatii affaan Jarmanii dubachufi bareesuf kan isin barbaachisu baratu. Kana jachun imoo namota waajjira mootumma adda adda kessa hojatan wajjin qunamti gochu, ollaafi namota walitti hojatan wajjin haasa'ufi akkasumas xalayaa bareesufi waraqaa formii gutuf issin faayadha.

Barnootiin wal fudachuu kun waaye jireenya biya Jarmanii akka mal faakatu, akkasumas seerii biyaati mal akka ta'efi akkamitti akka gageefamuu, aadaafi seenaa biya Jarmanni baratuu.

Yoo barbaachsaa ta'es barumsii wal fudahuu adda biraatin ni kenama. Fakenyaaf dubartotaf, namota ijollee qabuuf, dargagotafi namota siritti dubisufi bareesu kanhindandenyef. Barumsi kungsi saatibarumassa kumma tokko fuudhataa. Yoo hala addatin safisstani kan baratan yoo ta'e barumsa walitti fufuu kan fuudhachu ni dandeesu. Barumis walitti fufaa kuungsi saatinbarumassa 430 barbaachisaa.

Barumsaa kaamitu akka isnif ta'ufi gossa barnototaa issa kaamirra akka jalqabdan, waajirii barumsa kanaaf itti gaafatamaa kanta'es oddo barumssi hin caalqabiin dura qormtaa madalaa isinif kena.

Barreeffama gabaabdu Wal Fudachuudhaf

Qormaatin dhumaarratii keenamu kuunis of keessaa qormata affanifi qormaata barnoota wal fudhachu qaabaa. Yoo qormaata affanittin dandeeti bekumsa afaan Jarmanii yoo qabxii ga`a ta`efi qormata gaaffin gaafatamu, yero barumsatii barnoota qormaata walfudhachu (Integrationskurs) yoo dabarte`e, Qoramsa kanaratti bekumsa afaan Jarmaniifi bekumsa jirenya biya kana, seerafi aadaa akasumas seena biya kana siritti hubachu dandenyaa waraqaa ragaa akka qormaata dabartan kanisiinif mirkaneesu “Zertifikat Integrationskurs” argatu.

Yoo Qormataa kannan hin milkoofinee ta`e waraqaa ragaa dandeetii keessan ibsu duwaa argatu.

Qormataa kaanas qooda fudhchuf horri baasu isin hinbarbaachisu.

Bu`aa Barnoota Wal Fudachuu kan irratt qooda fuudhachuu

Namooni biya alaa biya tokkummaa Awurrooppaadha alla yoo dhufan, yoo hayyama jirenya dhabbataa biyya Jarmanii argachuuf barbaadan, ulaagaawan barbaachisaa ta`an gutuuf diirqamaa qabuu. Kana kessasi afaan Jarmanii siritti beeku kesumaatu hunde beekumsaa seera hawaasaa fi hallaa jirenya biya Jarmaniitti. Yoo barnoota wal fudhachuu kana hala qubsaadan yoo xumuurtee yokin yoo milkoofitee, ulaagaawan barbaachisaa ta`an gutuu jechuudha.

Dhaballatanis, waraqaata laamumma dursitotoo argachuu ni dhadama. Dhaballatanis, dandetiin affan Jarmanii kara barnoota wal fudhachuu argamuu jirenya baye salbaa godha, caarraa hojiis gabaarratti baye dhabalaa.

Barnoota Wal Fudhachuuttif Galamma`uu

Yoo isin barnoota wal fudhachuu kanarratti qooda fudhachudhaaf mirga kan qaabataan yoo ta`e, yookin barnoota wal fudhachuu kana irratti qooda fudhchudhaf kan dirqamtan yoo ta`e, Waajiira dhimaa lammii biya allatiif yookin waajira gargarra namota hojii-dhablee (Arbeitslosengeld II) irra bareefaman waraqaan hayyama (kana Mirkaneesuu) siif ergamaa.

Haluma wal fakatuniis, tarreeffamani mana barnootaa adada siif ergama, kuunsi mana barnoota naano jiirenya kee kan jiratan akka fillaatu sii tasissa.

Kanaafuu qaamolee barumsa kana laatan (mana barnoota) bira dhaquudhaan waraqaa heyyama barumsaratti qooda fudhachu akka dandesan isinif kenname itti laachuudhan galmaa`u qabda. Yoo xaalayaa keerati bakii itti baratuu yoo caaqassamuu isse mana barnoota barbadee yokin fiilachudhan galmaa`u qabda.

Yoo Waraqaa Heyyamaa keessatti mata duree “Heyyama Barachuu yookan Ulaagaalee Barbaachisan” jedhu jalatti guuyaan barreeffameera ta`e, yeroo kana kesaati (guuyyaa siif kenname kana keesati) mana barnoota filaateti galmaa`uu qabda yokin waajiira dhimmi kuun issaa lalutii galmaa`u qabda.

Yereodhan hirmaannaa Baruumssa wal fudhachuu kee miirkanessuuf, Wajjiirii Federalla gara mana barumssa keetti siif erga.

Mani barnoota kunis barumsii yoom akka jalqabamuu isin beeksiisu qaba. Barumsii kunis garu torban ja`a keesati jalqabamuut irra jira. Yeroo kana kesatiis yoo barnoota wal - fudhachuu kana yoo fudhachuu hin dandenyee ta`e, mana barnoota itti galmoftetii bekissisuu qabda. Yoo akka tassa mana barnoota kee yoo jijjiirte, mana barumsaa kee kan issa duraatirra warqaa hayyamamaa kee deebsite fudhachuu qabda.

Kan Hubachuu qabdhan, barnoota Wal Fudhachuu kana galmooftaniito sababa dhunfattin yoo xiiqaate ogaa tokko keessatii yoo barnoota issa caalqaabu dhistan yokin caalqabdhaniito rakoo dhunfa keetiin ogaa tokoo oli yoo addan kutan, Miirgii kee yokin caaraan barnoota kan siif keename Tajaajilal ala ta'aa.

Barumsa fudhatamuu qabutti qooda barbaachisu fudhachu

Kaayyoo barumsa walta'iinsaa kana irra ga'uf haala barbaachisaa ta'een qooda fudhachu qabda. Kanatti milkaa'udhaf idileedhan bakka barnootaatti argamuu fi qormaata dhumaa fudhachu qabda. Barumsa fudhatamuu qabutti kana qooda barbaachisu fudhachun kee yoo bodde saabarnoota affanii kanaf erra debitte yoo fudhachuu barbade baye sii fayadha. Dhaabbanni barumsa kana siif late, gaaffii ke irratti hundaa'ee, barumsa kana fudhachu keetif bareefaman raga siif kenna.

Walumaagalatti, kan ati mana barnoota jijjiiru kan dandeessu kuta barnoota tokko yoo raawwate qoofada. Jijjirran kuuns kan danda'mu yoo hali adda ta'e jirate qoofada. Keesatuu yoo baka jiiireya kee jijirtee, jijjiirama sa'a baruumssaa sababaa mattitin yookin leenjiifi hojiitin yoo ta'e ni dandama.

Gatti (baasii) barnoota wal- fudhachuuf (Integrationkurs)

Waajira barumsa isinii keenuf (abba lenjii yookin kan barnoota kaan siif keenu) basii ga'ee ke'e kan ta'ee €1.95 saa-barnootaatiif ni kafalaamaa. Horrins kuns gossaa barnoota tokko tokkosaatif saabarnootaa dhiba tokko hanga barnoota wal fudhachuutii ni kafalaamaa. Yoo Barumsarra hafatee gattin baaftan guyaa haaftaniif isiniif hindeebifamu. Yoo isin galii hin qabane yoo ta'e, abban jiiirnya keetiif itti gafatamaa ta'e kaafaltti kana siif kafaluu qaba.

Yoo galiin kee ga'ha ta'u issefi gatti barumsa baassuf yoo isin gau baatee wajjiiri Federalla gatti isiniif dhisu danda'aa. Kanaaf iyanoo keessan xalayaadhaan damee Wajjiiraa Federallati isiniif ittigaafatamaa kanta'ef dhiyeessu qabdu. (tessodhaaf listii ilaalaa).

Kanaaf immoo gargaarsa badaa barbaachuu keessan kan agarsiisu ragaalee akka (Koppii waraqalee ragaa akka Ibsa Hoji Dhabummaa II, faayidaa hawaasummaa, faayidaa manaa, lqii barataa, kanfaltii/durgoo daa'immanii, kafaltii GEZ irra biliisa ta'u, faayidaalee biroo bu'uura Seera Faayidaalee Dawo Barbaaddotaf godhamu jalatti eraman, kafaltii kunuunsa guyyaarraa bilisa ta'uu). Iyyaanoo kanassi (raagawaan jiiiran kana) oddo barnoota ke'ee hin caalqabiin durra galchuu qabda.

Yoo hojii hin qabaneefi duurgoo hojii'dhaba kan argaatuu yo ta'ee akasuumas barnoota wal fudachuu kaanaf yoo diirqamaa kan qabdhu yoo ta'ee, atatamaan bassii barnootaa kana irra biliisaa tata. Hala kananiis iyyaanoo wajjiira Fedrallatii dhima kanaf galchuun sii hin barbachiisu.

Kunuunsa daa'imani

Barnoota Wal Fudhachuu kee itti fufuuf yoo Kunuunsa daa'imani kan barbadduu yoo ta'ee, abba Barnoota kana qiindessu qununami. Kunissi caarawaan Kunuunsa daa'imani jiiiran siif ibsa.

Gatti barumsaaf moga kessanitti kan baaftan deebissuu

Yoo isin guyyaa 08.12.2007 bodee qoramsa irratti qoda fuudhatanii deebii gaarii arganaan Wajjiirii Federalla gatti isin moga kessanitti baastan walakaa isaa isinif deebisu ni danda'aa. Kunni garu kan ta'uu galmefamtani amma qoramsa fuudhataniiti waggaa lama yoo incaalee duwaa dhaa. Akkas yoo ta'e xalayaa bareesitanii iyaanoo keessan Bundesamtii badda dare isinif gaafatamaa kanta'ef dhiyeessu isin irra jiraa.

Baasii geejjibaa

Yoo Beenyyaa hojii dhabuu sadarkaa 2ffaa (Arbeitslosengeld II) kan argattu taate'ef barumsa wal fudhachuu kana irratti akka hirmatuu qaamnii isaa ilaluu siif diirqamaa fudhate yokin waajjiirii Federallattin kafaltii kanarra yoo biliisa tate, baasii geejjibaa barbaachisaa ta'e baafte e akuma jiiirutii deeffachu ni dandeessa. Kana argachuf garu, iddoon mana barnoota kee mana keerra fageenya kilometirii sadii olitti ta'uu qaba. Akka qajeelfamatti, baasii geejjibaa bakka barumsaa caalaa mana keetti dhi'aatu qoofatu sii deebi'a. Horii geejjibaaf baafte deeffachuf Waajjira Federaalaatti naannoo aangoo kan qban biratti iyyachuun yoo kan sibaarbaachisu ta'e qaama barnoota siif laatu gaafchuu ni dandeessa.

Gudiinna Baumssa affanii agarsiisuuf keessa deebi'anii fudhachuu

Yoo qorumsa afaan Jarmanii irratti dandeettii ga'aa ta'e agarsiifachu dadhabde, si'a tokko sa'aati barnootaa 300f (barumsa hordoffii afaanichaa) keessa deebitee bassii male barachun sii hayyamama. Garuu, kana gochu kan dandeesu, itti fufiinsaani barnoota hordoftee battallee afaanichaa yoo fudhattee qoofa.

Barnoota qubee(bu'uuraa) afaanichaa fudhachaa jirta yo ta'e, qormaata xumuraa fudhachun si irraa hineegamu.

Sa'aabarnootaa kana irra deebitee barachuuf wajjiira Federalla naannoo aangoo qabu biratti iyyachuu ni dandechaa.

Huubachiisa veroo Baruummaa kan fudachuun dirqamaa ta'uu

Yoo Waajjira dhimma lammiilota biya alattin yokin waajjiira gargaarsa jireenyaaf argataniraa akka barnoota wal fudhachuu kana aka fudhatan yoo dirqisiifamatan, hanga danda'amuti daftanii mana barnoota naano keessanittii argamuuti barnoota wal fudhachuu kan galmeeffamufi barumsarratiis yeero yeerotti deemu qabdu.

Yoo isin akkas hin go'nee ta'e garuu, rakoowan kanan gadiiti bareefaman mulatan kun isin qunaamu ni danda'uu

- Murtii hayyama biya kana jiraachu kessan dheerefachu yoo barbaadan rakiina siin qunamuu ni danda'a.
- Yoo Gargaarsa horri jireenya motummaaraa argatan ta'e irraa citu ni danda'aa
- kanarra darbeess wajjiira dhima lammiile biya ala irra gatti barumsa afaanifi jireenya Jarmaniidhaaf kara keessanirraa saatibarnoota tokko tokkof Ewuroo 1,95 kanbasstan sana barumsa hundumaaf waluumatti altookotii akka kafaltan dirqiifamuu ni dandeesuu.
- horri akka baaftan addabamu ni dandeesuu.

Yoo isin barumsarratii yerro yerrodhaan qooda fuudhachu baanaan waajirrii itti gaafatamaa barumsa keesanif kanta´e kuun wajiira dhima lammiile biya ala irra yookin iddo gargaarsa itti argataniiti hubachiisu qabaa.

Kana bukeetii mal faa hubachuu isinirra jiraa

Foormiin hundumtuu iyyataa qajeelcha kana keessatti kan argamu mana barnoota kee siif qoobessuu irra yokin wajiira dhima lammiile biya ala irra yokin wajiira Federalati biroota dhimmi akkasii ilaalu bira kana irra argachuun ni dandama. Kana malees foormii akkasii teessoo interneetti www.bamf.de irratti argachuun ni dandama.

Waraqaan odeefanoo kuni Barnoota wal fudhachuu kana irratt qoodha fudhachuudhaf kan siqarqarran odeefanoo barbachiisa ta´an ofii keesa qabuu. Odeeffannoo dabalataan sii barbaachisee dhi´eessaa barnoota irra argachuu ni dandeessa.

Kana malees, tajaajiloota biiroo gorsa godansaa fi tajaajila biiroo godaansaa dargaggoo irraa kennaman hubadhuu. Biiroon laman kuni iyyata galfachu, gaaffii ati qabdu rakkinoota si mudatan deebisu fi barnoota walta´insaa siif ta´u siif barbaadu ni danda´u. Teessoo biiroo gidugalessa gorsa godaansaa fi biiroo tajaajila godaansa dargaggoo naannoo ke jiran biiroo godaansaa naanno keetiirra, yokin wajiira Federalla irraa ykn teessoo interneetti www.bamf.de irraa argachu ni dandeesuu.

Yeroo barnootaa wal Fudachuu kana hordoftuu, uwwisa insuraansii balaa seeraa qabaachuu dhiisu keessan hubad